

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В КУРСІ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ СВІТУ

В процесі написання статті розкрита сутність інтерактивних технологій навчання, обґрунтовані методична доцільність, особливості застосування інтерактивних технологій.

Ключові слова: інтерактивна технологія, проєктивні технології, модернізація навчання, методична доцільність, методичні особливості.

USING INTERACTIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN THE COURSE OF REGIONAL ECONOMIC AND SOCIAL GEOGRAPHY

In the process of writing the article we revealed the essence of interactive learning technologies reasonable methodological feasibility, especially the use of interactive technologies.

Keywords: interactive learning technologies, projective technologies, methodological appropriateness and methodological features.

Постановка проблеми. У системі вищої освіти в наш час відбуваються істотні зміни, мета яких полягає в реформуванні навчального процесу шляхом поєднання як традиційних, так і нетрадиційних, тобто інтерактивних технологій навчання. Інтерактивне навчання у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів та сприяє підвищенню навчально-пізнавальної діяльності студентів[5].

Саме використання такого підходу є одним з найважливіших принципів організації навчально-виховного процесу. Впровадження інтерактивних методик у викладання фахових дисциплін дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Студент стає співавтором лекції, семінарського заняття тощо. Підхід до учня,

який знаходиться у центрі процесу навчання, ґрунтується на повазі до його думки, на спонуканні до активності, на заохоченні до творчості.

Інтерактивне навчання у вищій школі передбачає докорінну зміну методичних стереотипів, які сформувалися у викладачів та сприяє підвищенню навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Аналіз публікацій та досліджень. Питанням впровадження інтерактивних технологій навчання займаються як вітчизняні вчені, так і закордонні. Дослідження проведені Національним тренінговим центром (США, штат Меріленд) показують, що інтерактивне навчання дозволяє різко збільшити відсоток засвоєння матеріалу, оскільки впливає не лише на свідомість учня-студента, а й на його почуття, волю. Активно досліджують інтерактивне навчання українські вчені О. Пометун та Л. Пироженко [3]. В останні десятиліття в нашій країні і за кордоном проблему впровадження інтерактивних технологій досліджують: Т.Е. Коннікова, А.В. Мудрик, В.А. Отрут, Д.І. Фельдштейн, Б.Л. Кричевський та ін.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає в розкритті методичних особливостей застосування інтерактивних технологій навчання в курсі регіональна економічна і соціальна географія світу. Відповідно до мети були поставлені завдання: а) обґрунтувати методичну доцільність застосування інтерактивних технологій; б) розробити методичні рекомендації до проведення практичного заняття з дисципліни регіональна соціальна і економічна географія світу з використанням інтерактивних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. *Інтерактивне навчання* - це навчання, яке відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Методична особливість інтерактивних технологій полягає в такому структуруванні змісту і форми, яке б викликало зацікавлення у студентів, сприяло їхньому оптимальному розвитку й вихованню. Порівняно із звичайним заняттям, заняття з використанням інтерактивних технологій стимулює пізнавальну самостійність, творчу ініціативу студентів [4].

Регіональна соціальна і економічна географія світу є однією з галузей географічної науки, головне завдання якої полягає в обґрунтуванні шляхів удосконалення територіальної (просторової) організації суспільства: особливостей формування територіально-виробничих комплексів у конкретних природних і соціально-економічних умовах; основних напрямів вирівнювання соціальних відмінностей у регіонах світу. Не менш важливим є світоглядне та загальноосвітнє значення регіональної економічної і соціальної географії світу. Як навчальна дисципліна, вона дає науково обґрунтоване уявлення про характер взаємодії суспільства й природи, про форми і тенденції розвитку територіальної організації суспільства у значних територіальних масивах країн – регіонах. Даний курс насичений різноманітною за змістом інформацією. Він вивчає як фізичні особливості регіону, так і соціально-економічні аспекти. Використання інтерактивних технологій дозволяє охопити якомога більше інформації, розширити спектр джерел інформації, спонукає студентів до активної пізнавальної діяльності.

У курсі регіональної соціальної і економічної географії світу впровадження інтерактивних технологій буде доцільним під час вивчення будь-якої теми. На нашу думку, в курсі регіональної соціальної і економічної географії доцільно використовувати такі методи інтерактивного навчання: ігрові методи навчання – імітаційний тренінг, ігрове проектування, дидактична гра, імітаційно-рольова гра; неігрові методи навчання – аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань, колективна розумова діяльність; методи колективно-групового навчання – обговорення проблеми в загальному колі, метод мікрофон, мозковий штурм, вирішення проблем, метод проєктів, метод конференції; дискусійні методи – дебати, дискусія в стилі телевізійного ток-шоу.

Наприклад, під час узагальнюючого практичного заняття з теми: «Північна Європа», використовуючи головним чином метод конференції (студенти готують міні-доповіді з презентаціями, кожен вибирає окремий аспект даного регіону та дає детальний опис), в процесі представлення

доповіді може виникнути жваве обговорення, тобто використання елементів інтерактивних дискусійних методів навчання, а наприкінці заняття для закріплення знань можна використати метод мікрофон, таким чином надавши можливість висловитися кожному та підсумувати все вище сказане.

Наприклад, під час вивчення столиць країн світу та здачі номенклатурних назв доцільно використати інтерактивний метод навчаючись-учусь. Він дає змогу взяти участь у передачі своїх знань одногрупникам, вивчити на парі нові номенклатурні назви, а також викликає певні питання й підвищує інтерес до навчання.

Цікавою інтерактивною вправою є вправа «вирішення проблеми». Вирішувати проблему учні можуть як в групі, так і індивідуально. Наприклад, вивчаючи міжнародні асоціації і союзи, запропонувати створити власну асоціацію, за тим принципом, який буде важливим для студента. Результат роботи представити за допомогою методу ПРЕС. Цей метод дає можливість кожному студенту індивідуально посісти і чітко аргументувати свою позицію з обговорюваного питання, висловити свою думку у виразній і стислій формі, вчить студентів переконувати інших.

Варто зазначити, що жоден з інтерактивних методів не буде використовуватися під час заняття у чистому вигляді. Такі методи як: мікрофон, мозковий штурм можуть поєднуватись з будь-якими іншими методами [2].

Розглянемо детальніше використання інтерактивних методів навчання на прикладі побудови інтерактивного практичного заняття з курсу регіональна економічна і соціальна географія світу на тему: «ЕГХ Західної Європи». Перевагою інтерактивних занять є використання активних методів навчання, а саме ми будемо будувати головним чином заняття на основі такого інтерактивного методу як метод проєктів, метод мозкового штурму та метод мікрофон. Дане заняття може бути призначено як для групової, так і для індивідуальної роботи. Виконуючи завдання за допомогою новітніх методів, студент вчиться критично мислити, вирішувати складні проблеми,

зважувати альтернативні думки, самостійно ухвалювати продумані рішення та реалізовувати їх. Приступаючи до створення проекту, студенти готують цікаві повідомлення про регіон Західна Європа; формулюють цікаві завдання; складають план роботи та список використаних джерел. Основну мету даного проекту вбачають в підготовці студентів до самостійного засвоєння матеріалу, формування і розвитку вміння вести пошукову і дослідницьку роботу, обробляти, зберігати текстову і графічну інформацію, аналізувати її, передавати, порівнювати і на основі порівняння синтезувати нову інформацію.

В ході розповіді про Західну Європу під час лекції у студентів формуються перші уявлення про регіон. Викладач прагне з перших хвилин викликати у студентів інтерес до теми, що вивчається. Для цього використовують відео-фрагменти, фото, комп'ютерні презентації, разом з тим наголошують на загадковості та унікальності його природи, особливостях розвитку господарства та описують демографічну ситуацію. Перед студентами ставлять завдання зібрати якомога більше відомостей про природно-ресурсний потенціал та соціально-економічну ситуацію даного регіону. А саме: енциклопедичні статті, малюнки, географічні карти, відео-фрагменти, фотографії. Результат роботи може бути оформлений у будь-якому вигляді: демонстрація відеофільму, наукова доповідь, прес-конференція, реклама, газета, комп'ютерна презентація тощо.

Студенти формують команду, розподіляють ролі, вивчають завдання, спільно складають з викладачем план роботи. Кожен учасник з членами своєї команди, відповідно до своєї ролі, збирає необхідні матеріали: суспільні географи описують загальні відомості про регіон, його економіко-географічне положення, позитивні та негативні наслідки економіко-географічного положення для регіону; фізичні географи збирають матеріали про природні умови і ресурси регіону; демографи обґрунтовують демографічну ситуацію регіону, економічні географи дають характеристику

господарству регіону; менеджери з туризму описують туристично-рекреаційний потенціал регіону.

Під час роботи над проектами надаються консультації, допомога в пошуках інформаційних ресурсів. При оцінюванні змісту форм презентацій враховують в цілому групову роботу та підводяться підсумки роботи в команді.

Діяльність викладача в умовах інтерактивного навчання набуває нових функцій. Зокрема, це здійснення оперативного керування індивідуальною діяльністю всіх студентів групи; своєчасна оцінка труднощів кожного студента при розв'язуванні пізнавальних задач і надання їм необхідної допомоги; врахування специфічного характеру помилок, що їх допускають студенти [1].

Висновки. Інтерактивні методи навчання в курсі регіональної соціальної і економічної географії світу мають широкий спектр використання, тому їх впровадження буде доцільним під час вивчення будь-якої теми. На нашу думку, в даному курсі доцільно використовувати такі методи інтерактивного навчання: ігрові методи навчання – імітаційний тренінг, ігрове проектування, дидактична гра, неігрові методи навчання – аналіз конкретних ситуацій, колективна розумова діяльність; методи колективно-групового навчання – обговорення проблеми в загальному колі, метод мікрофон, мозковий штурм, вирішення проблем, метод проектів, метод конференції; дискусійні методи – дебати.

Список використаної літератури:

1. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання / О.П. Буйницька. – К.: Освіта, 2012. – 205 с.

2. Комар О.А. Інтерактивні технології у ВНЗ / О.А. Комар. – Умань: ДПУ імені П. Тичини, 2004. – С. 35.

3. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: Освіта, 2002. – 136 с.

4. П'ятакова Г.П. Сучасні педагогічні технології та методика їх застосування у вищій школі [Електронний ресурс] / Г.П. П'яткова, Н.М. 5 Заячківська // Інтерактивні методики. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 55 с. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_others/pedtehnol1.htm

5.Тверезовська Н.Т. Інтерактивні інноваційні технології у системі вищої освіти / Н.Т. Тверезовська. – К.: Наукове знання, 2009. – С. 57.